

Howard Philips Lovecraft
Cautarea lui Iranon

Un tânăr cu fruntea încinsă de o cunună din frunze de viță-de-vie, așezată pe niște plete blonde strălucind de smirnă, îmbrăcat cu o tunică purpurie sfâșiată de arbuștii muntelui, rătăcea prin Teloth, cetatea de granit. Locuitorii din Teloth, oameni gravi cu pielea negricioasă, trăiesc în case de formă pătrată. Bănuitori, îl întrebară pe tânăr de unde venea, care-i era numele și averea. Tânărul răspunse:

– Mă cheamă Iranon. Vin din îndepărtata cetate Aira, din care am păstrat abia o vagă amintire, și pe care o caut mereu. Chemarea mea e să isc frumusețe, evocând copilăria. Cânt imnurile învățate în Aira. Aceste cântece sunt bogăția mea. Ele-s făcute din mici amintiri, din vise și speranțe pe care le murmur seara, prin grădini, când luna e blândă, iar vântul apusului mișcă mugurii de lotus.

Auzind acestea, locuitorii din Teloth ținură sfat. Dacă râsul și cântecele sunt necunoscute în cetatea de granit, oamenii cei gravi priveau totuși, adesea, primăvara, spre colinele karthiene, cu gândul la lăutele din Oonai despre care vorbeau călătorii. E aceea îl invită pe străin să rămână și să cânte în piață, dinaintea turnului Mlin, deși nu le plăceau nici culoarea tunicii lui sfâșiate, nici smirna din părul său, nici cununa din frunze de viță-de-vie, nici tinerețea vocii lui de aur.

Seara Iranon cântă. Și pe când el cânta, un bătrân începu să se roage, iar un orb spuse că vedea o aureolă în jurul capului tânărului poet. Dar cea mai mare parte a oamenilor din Teloth se plictisise. Unii râseră și alții ațipiră. Iranon nu spunea nimic folositor când își cânta doar amintirile, visele și speranțele.

– Îmi amintesc amurgul, luna și cântecele mângâietoare care mă legănau să adorm. De la fereastră vedeam strada plină de lumini aurii, cu umbre jucăușe pe casele de marmură. Îmi amintesc de lucoarea fără seamăn proiectată de lună pe pământ și de nălucile care dansau în razele astrului nopții când îmi cânta mama. Îmi amintesc vara, soarele dimineții senine deasupra dealurilor pline de culoare și, la fel, mireasma dulce a florilor, adusă de vântul de la miazăzi, care făcea arborii să cânte.

O, Aira, cetate de marmură și beril, fără număr sunt frumusețile tale! Cât îmi plăceau boschetele gingașe și parfumate de pe celălalt mal al râului Nithra! Și cascadele micului Kra, care curgea prin valea înverzită! Prin păduri și prin luncă, ghirlande de flori își împleteau, unii altora, copiii. Pe înserat visam vise stranii sub copacii muntelui, privind dedesubt luminile cetății și pe Nithra cel tăcut, ca o panglică de stele reflectate.

Iar cetatea gemea de palate de marmură -- marmură cu vinișoare și culori; aveau bolți aurite, pereți pictați și grădini verzi prevăzute cu bazine de azur și fântâni de cristal. Mă jucam adesea prin grădini, mă bălăceam în bazine. Mă întindeam să visez printre flori pale, sub copaci. Iar uneori, la scăpătatul soarelui, suiam lungă stradă în pantă ce ducea la citadelă și la terasă, de unde contemplam Aira, cetatea de marmură și beril, minunată în roba sa de aur scânteietor.

Îți duc de mult timp dorul, Aira. Eram încă mic când am cunoscut exilul, dar tatăl meu era regele tău, iar eu voi reveni la tine, căci așa stă hotărât în Destin. Te-am căutat prin șapte ținuturi și într-o zi voi domni peste crângurile și grădinile tale, peste străzile și palatele tale. Voi cânta pentru oameni care îmi vor înțelege cântecele și le vor asculta fără să râdă. Fiindcă eu sunt Iranon, prinț de Aira.

În noaptea aceea, locuitorii din Teloth îl găzduiră pe străin într-un staul. Dimineața îl căută un arhonte ca să-i spună să meargă la dugheana lui Arthok, cizmarul, să fie ucenicul lui.

- Dar eu sunt Iranon și cânt cântece, n-am nici-o chemare pentru meseria de cizmar.

- Toată lumea trebuie să muncească la Teloth, răspunse arhonte. Asta-i legea aici.

- Pentru ce munciți voi? I-o întoarse Iranon. Nu ca să trăiți și să fiți fericiți? Iar dacă munciți doar pentru a munci și mai mult, când o să găsiți fericirea? Viața nu-i făcută oare și din frumusețe, și din cântece? Dacă nu-i îngăduiți pe cântăreți printre voi, atunci ce faceți cu roadele trudei voastre? Munca fără cântece e ca o zi fără sfârșit. Până și moartea îmi pare mai plăcută.

Arhonte era însă prost dispus. Nu pricepu nimic din cuvintele acelea și-l repezi pe străin:

- Tu ești un tânăr ciudat, nu-mi plac nici chipul și nici glasul tău. Vorbele pe care le rostești sunt blasfemii, căci zeii din Teloth spun că munca e bună. Zeii noștri ne-au promis un rai de lumină. După moarte, vom cunoaște odihna veșnică și o seninătate de cristal în care nimeni nu-și va chinui mintea cu gânduri sau ochii cu frumuseți. Du-te la Arthok, cizmarul, sau pleacă din cetate înainte de lăsarea serii. Toată lumea trebuie să muncească aici. Să cânti e o prostie.

Atunci Iranon ieși din staul. Merse pe străzile înguste, printre sinistrele case de granit, în căutarea unui spațiu verde, fiindcă totul era acolo de piatră. Fețele oamenilor erau dușmănoase și exprimau dezaprobarea. Ajunse, astfel, la cheiul de piatră al leneșului râu Zuro, unde ședea un băiețuș cu ochi triști, uitându-se în apă, la crengile cu muguri verzi aduse de torenți de pe dealuri. Copilul i se adresă:

- Nu ești tu cel despre care vorbesc arhonții? Cel ce caută o cetate de departe, dintr-o țară frumoasă? Pe mine mă cheamă Romnod. M-am născut în Teloth, dar nu mă pot obișnui cu orașul de granit. Tânjesc în fiecare zi după boschete gingașe, după peisaje frumoase și îndepărtate, după cântece. Dincolo de dealurile karthiene se află Oonai, cetatea lăutelor și a dansului, despre care poveștile călătorilor spun că-i și ispititoare și cumplită. Acolo m-aș duce, dacă aș fi destul de mare încât să găsesc singur drumul. Acolo trebuie să te duci tu. Acolo oamenii îți vor asculta cântecele. Să plecăm din cetatea Teloth și să mergem împreună peste colinele primăvăratice. Tu o să-mi arăți cum se călătorește, iar eu o să te ascult cântând seara, când stelele, una după alta, aduc visul în sufletele celor adormiți. Poate că tocmai Oonai, cetatea lăutelor și a dansului, este cea frumoasă Aira pe care o cauți? Să mergem la Oonai, o, Iranon cel cu cap de aur, să mergem acolo unde oamenii au să ne înțeleagă dorințele. Acolo unde ne vor întâmpina ca frații, unde nimeni n-o să râdă și n-o să încrunte din sprâncene la ceea ce spunem noi..

- Așa să fie, mititelule, îi răspunse Iranon. Dacă tânjești după frumusețe, trebuie să pleci din cetatea de granit și să mergi dincolo de munți. Nu vreau să te las să te prăpădești pe malul leneșului Zuro. Dar să nu-ți închipui că vei afla bucurie și înțelegere dincolo de dealurile karthiene, nici mai încolo, și nici la capătul unei călătorii de o zi, de un an, sau de un lustru. Ascultă: când eram cât tine de mic, locuiam în valea Narthos, aproape de înghețatul Xari, unde nimeni nu lua în seamă visele mele. Când o să fiu mai mare, îmi ziceam, voi merge la Sinara, pe coasta de sud, și voi cânta în piață pentru conducătorii de cămile cei veșnic zâmbitori. Când am ajuns, în sfârșit, la Sinara, n-am întâlnit decât conducători de cămile beți și desfrânați. Cântecele lor nu semănau cu ale mele. Am călătorit după aceea cu barca pe Xari, până la cetatea Jaren,

cea cu ziduri de onix. Însă soldații din Jaren și-au bătut joc de mine și m-au alungat, încât rătăceam din oraș în oraș. Am văzut Stethelos, sub marea cataractă, și am privit mlaștinile unde se ridica odinioară Sarnath. Am fost la Thraa, la Ilarneek și la Kadatheron, pe malurile șerpuitorului râu Ai. Am mai locuit mult timp la Olathoe, în țara Lomar. Dar dacă uneori am avut oameni dispuși să mă asculte, ei n-au fost niciodată prea mulți, iar eu știam că nu-mi voi găsi fericirea decât în Aira, cetatea de marmură și beril, unde tatăl meu era cândva rege. De asta o să căutăm Aira. Vom merge în îndepărtata Oonai, dincolo de dealurile karthiene, care ar putea fi Aira, deși nu prea cred. Frumusețea cetății Aira întrece închipuirea și nimeni nu putea vorbi despre ea fără încântare, ceea ce nu-i cazul cu Oonai, despre care conducătorii de cămile spun că-i un loc de dezmăț.

La apusul soarelui, Iranon și Romnod plecară din Teloth și rătăciră îndelung printre dealuri verzi și păduri pline de prospețime. Drumul era greu și întunecos, părea că refuză să-i conducă pe călători la Oonai, cetatea lăutelor și a dansului. În fiecare seară, când apăreau stelele, Iranon cânta despre Aira și minunățiile ei, iar Romnod asculta. Erau prieteni, fericiți, fiecare în felul lui. Ca să trăiască, mâncau din belșug fructe roșii de pădure. Timpul trecea și nici unul, nici celălalt nu luară seama la anii mulți, scurși pe neobservate. Micul Romnod era mare de-acum. Glasul său nu mai era ascuțit ci adânc, însă Iranon nu îmbătrânea. Pletele lui aurii erau acoperite mai departe cu frunze și parfumate cu o rășină mirositoare, găsită pe copaci. Într-o zi Romnod păru mai în vârstă decât Iranon, cu toate că fusese foarte tânăr când prietenul său îl întâlnise la Teloth privind ramurile înmugurite și verzi ce pluteau pe lângă malurile de piatră ale lenevosului Zuro.

Într-o noapte cu lună plină, ajungând pe o culme de munte, călătorii descoperiseră mulțimea de lumini din Oonai. Țăranii îi avertizaseră că se apropiau, însă Iranon știu că nu aceea era Aira, cetatea sa de baștină. Luminile din Oonai erau aspre și crude, pe când cele din Aira scliffeau tot atât de dulce și de minunat ca razele de lună pe pământ, lângă fereastra unde mama lui Iranon îi cânta odinioară cântece menite să-l adoarmă. Iranon și Romnod coborâră panta povârnită și intrară în Oonai în căutarea celor cărora cântecele și visele le aduceau bucurie. Ajunși în oraș, observară niște cheflii cu ghirlande de trandafiri în jurul gâtului, mergând din poartă în poartă. Oamenii aceștia ascultară cântecele lui Iranon, iar la urmă îi aruncară flori și-l aplaudară. Atunci, pentru o clipă, Iranon crezu că-i găsise, în fine, pe cei ce gândeau și simțeau la fel ca el.

Când se ivi aurora, Iranon privi în jur cu tristețe: cupolele din Oonai nu erau aurite, ci cenușii și lugubre; orașul era de o sută de ori mai urât decât Aira. Locuitorii erau livizi din pricina dezmățului, moleșiți de vin, cu totul altfel decât oamenii frumoși și radioși din Aira. Cum însă lumea îi aruncase flori, aplaudându-i cântecele, Iranon rămase, și la fel prietenul său, căruia îi plăcea aerul sărbătoresc al orașului. Romnod purta trandafiri și smirnă în pletele lui negre, Iranon cânta noaptea pentru petrecăreți, dar nu se schimba deloc. Încununat cu vi-ă de munte, visa mereu la străzile de marmură din Aira, la Nithra cea cu apele cristaline.

Iranon se produse într-o zi la palatul plin de fresce al monarhului, pe un podium de cristal înălțat deasupra unei oglinzi uriașe. Cântă cu atâta suflet, încât le dădu ascultătorilor săi impresia că pardoseala răsfărgea lucruri străvechi, splendide, pe jumătate uitate, și nu niște convivi congestionăți de vin, care îi aruncau lui flori. Regele îl rugă să-și arunce purpura sfâșiată și-l îmbracă în satin și în țesături de aur, cu inele de jad verde și brățări de fildeș platinat. Îl găzduia într-o încăpere aurită și împodobită cu tapiserii având un pat din lemn frumos sculptat, acoperit

cu mătase brodată cu flori. Iranon rămase atunci la Oonai, cetatea lăutelor și a dansului.

Nu se știe cât timp a stat Iranon la Oonai, însă într-o zi regele invită la plat dansatori focoși din deșertul Liraniei și cântăreți din flaut, negricioși, din Drinen. În seara aceea, chefliii îi aruncară lui Iranon mai puține flori decât dansatorilor și flautiștilor. Încetul cu încetul, Romnod, cândva micul copil din Teloth, cetatea de granit, devenea tot mai grosolan și pus pe băutură. El visa din ce în ce mai puțin și nu mai asculta cu aceeași plăcere cântecele lui Iranon. În ciuda tristeții sale, Iranon continua să cante și să viseze la Aira, cetatea de marmură și beril.

Apoi, într-o noapte, greoi și congestionat, Romnod se stinse pe pernele de mătase ale canapelei sale de benchetuială. Muri în vreme ce Iranon, palid și slab, cânta pentru sine într-un ungher întunecos.

După ce-și plânse prietenul și-i acoperi mormântul cu ramuri verzi înmugurite, cum îi plăceau odinioară lui Romnod, Iranon își scoase veșmintele de mătase și podoabele și plecă din Oonai, cetatea lăutelor și a dansurilor, fără să-l observe nimeni, îmbrăcat doar în purpura sfâșiată cu care venise, și cu fruntea încununată de viță proaspătă de munte.

La apusul soarelui, Iranon pornea în căutarea țării sale de baștină și a oamenilor care i-ar fi înțeles și iubit cântecele și visele. În toate orașele Cydathriei și în ținuturile de dincolo de deșertul Bnaziei, copiii cu chipuri răutăcioase își bătură joc de cântecele lui vechi și de tunica sa de purpură sfâșiată. Iranon părea mereu tânăr și cânta fără încetare despre Aira, cetatea magică.

Ajunse într-o noapte în coliba mizerabilă a unui bătrân cioban, îndoit de ani și murdar. Omul își păzea oile pe o pantă stâncoasă, aflată deasupra unui smârc cu nisipuri mișcătoare. Iranon i se adresează, așa cum o făcuse de atâtea ori:

– Poți să-mi spui unde aș găsi Aira, cetatea de marmură și beril, prin care curge Nithra cea cristalină?

Auzind aceste cuvinte, ciobanul îl privi pe Iranon lung și stăruitor, de parcă-și amintea un lucru de demult. Îi cercetă fiecare trăsătură a chipului, pletele aurii și ghirlanda de frunze. Apoi, clătinând din cap, răspunse:

– O, străine, am auzit vorbindu-se despre Aira și de alte nume pe care le-ai pomenit, dar asta s-a întâmplat cu multă vreme în urmă. Le-am auzit în tinerețea mea din gura unui tovarăș de joacă, fiul unui cerșetor, care avea vise stranii și născocea lungi povești despre lună, flori și despre vântul din apus. Noi râdeam de el, știind din cine se trăgea, chiar dacă el se credea fiul regelui. Era frumos, ca tine, dar ciudat și puțin nebun. A fugit de acasă încă de mic, ca să-i găsească pe cei ce i-ar fi ascultat cu plăcere cântecele și visele. De câte ori nu mi-a cântat poeme despre ținuturi care n-au existat nicicând și despre lucruri care nici n-ar putea exista! Vorbea mult de Aira, de râul Nithra și de cascadele micului Kra. Spunea mereu, de parcă n-am fi știut prea bine din cine se trage, că avea să domnească peste locurile acelea. Dar n-a existat niciodată vreo cetate de marmură numită Aira, nici oameni care să fi ascultat cu plăcere cântece trăsnete, decât în visele vechiului meu tovarăș de joacă, Iranon, care a dispărut.

Și în amurg, pe când stelele apăreau una câte una, iar luna răspândea peste mlaștină o lumină asemănătoare celei pe care unui copil îi place s-o vadă palpitând pe pământ, când îl legeni să adoarmă, un bătrân cu tunica sfâșiată, încununat cu frunze veștede de viță-de-vie, se afundă în ucigașele nisipuri mișcătoare, privind drept înaintea sa, ca și cum ar fi văzut cupolele de aur ale unei minunate cetăți unde visele i-ar fi fost înțelese.

În noaptea aceea, o parte din tinerețea și din frumusețea vechii lumi
dispăru pentru totdeauna.
